Taeke Kuyvenhoven: ‘De markt voor AI-licenties voor boeken is veel groter dan je denkt’ (inct.spiratie 2026)

26-10-2026 11:00

AI-bedrijven gebruiken op grote schaal boeken, maar het regelen van de rechten daarop is nog lang niet vanzelfsprekend. Bookpact.ai wil daar verandering in brengen. Taeke Kuyvenhoven vertelt over de eerste ervaringen, de belangstelling vanuit AI-bedrijven en de kansen én risico’s voor uitgevers. Op inct.spiratie **gaat hij verder in op deze nieuwe markt.**

Taeke Kuyvenhoven begon zijn loopbaan bij Wolters Kluwer en startte later samen met Jan Benedictus een internetbureau voor uitgevers: Liones. Rond 2009/2010, toen de markt begon te consolideren, besloten ze zich te richten op de ontwikkeling van een eigen softwareproduct. Dat werd Fonto, voortgekomen uit een webgebaseerde XML-editor die ze in 2011 voor Wolters Kluwer Nederland ontwikkelden. Fonto groeide internationaal, vooral in sectoren als de farmaceutische industrie, technische documentatie, overheid en luchtvaart. In 2022 werd het bedrijf overgenomen door RWS. Kuyvenhoven en Benedictus bleven nog tot 2024 betrokken.

Via een oud-collega kwam Kuyvenhoven vervolgens in contact met Sander Ruys van Maven Publishing, die een plan had voor een platform waar AI-bedrijven rechten op boeken konden kopen. ‘Ik vond het een sterk plan, maar adviseerde Sander eerst steun te zoeken bij een paar grote uitgevers. Anders krijg je een kip-en-eiprobleem.’
Toen die steun er was, stapten Kuyvenhoven, Benedictus en oud-Fonto CTO Bert Willems in. Inmiddels runnen zij samen Bookpact.ai, dat wordt ondersteund door partners uit het Nederlandse boekenvak, waaronder het

CB.

Een boekenwinkel voor AI-bedrijven
Het idee voor Bookpact.ai ontstond bij Sander Ruys, die eerder The AI Book Company oprichtte. Daarmee konden gebruikers via WhatsApp communiceren met de AI-versie van één specifiek boek. Hij concludeerde dat er een infrastructuur nodig was zodat AI-bedrijven eenvoudig relevante boeken konden vinden en de gebruiksrechten konden licenseren.
‘Bookpact.ai is in feite een Europese aanbieder, een soort boekenwinkel voor AI-partijen’, legt Kuyvenhoven uit. ‘De gemiddelde AI-partij heeft geen tijd en neemt niet de moeite om alle losse uitgevers langs te gaan.’
Volgens Kuyvenhoven hebben ontwikkelaars van grote taalmodellen tot nu toe vooral gebruikt wat ze konden vinden, zonder zich veel aan te trekken van auteursrechten. Inmiddels worden ze geconfronteerd met rechtszaken en groeit de bereidheid om licenties af te sluiten.

In Nederland zijn WPG, VBK en Lannoo aangesloten partners, die met al hun imprints deelnemen. Onlangs werd ook de koppeling met het CB afgerond. Daardoor kunnen alle Nederlandse uitgevers die bij het CB zijn aangesloten zich eenvoudig aanmelden. Deelname kost uitgevers niets. Hun catalogus wordt alleen zichtbaar binnen de beschermde omgeving van Bookpact.ai, en ze kunnen op die manier zien welke deals er mogelijk zijn. ‘Het is een kwestie van een vinkje zetten in CB Online. Daarna komen de metadata in onze database terecht en kunnen wij de titels aan geïnteresseerde AI-partijen laten zien, die voorstellen voor deals doen. En pas nadat een uitgever een deal heeft gesloten, krijgen de AI-partijen op de afgesproken manier toegang tot de bestanden.’

Een markt met duizenden potentiële klanten
Kuyvenhoven vergelijkt de markt voor AI-licenties met een piramide. Bovenaan staan ongeveer tien grote ontwikkelaars van Large Language Models (LLM's), waarop momenteel de meeste aandacht is gericht. ‘Sommige van die partijen zijn inmiddels best bereid om te betalen. Ze willen het legaal regelen en zonder rechtszaken. Met die partijen zijn we in gesprek.’
Daaronder bevinden zich honderden Small Language Models (SLM's), vaak gespecialiseerd in onderwerpen als biologie, farmacie of recht. Voor deze partijen kan toegang tot specifieke boekencatalogi bijzonder interessant zijn. Nog een niveau lager bevindt zich een grote startupmarkt met tienduizenden toepassingen waarvoor soms maar één of enkele boeken nodig zijn. ‘Daar liggen de volumes qua data wat lager, maar het aantal vragende partijen is enorm.’
Bookpact.ai wil uiteindelijk een omgeving ontwikkelen waarin AI-partijen zoveel mogelijk geautomatiseerd de rechten kunnen inkopen die ze nodig hebben, vergelijkbaar met een webshop. Voorlopig richt het platform zich op Europa, hoewel er volgens Kuyvenhoven ook vanuit andere delen van de wereld belangstelling is.

Van trainingsdata naar het bevragen van boeken
Bookpact.ai richt zich niet alleen op licenties voor het trainen van taalmodellen. Volgens Kuyvenhoven verschuift de vraag steeds meer naar wat hij reference noemt. ‘Nu gaat het vaak nog over training, maar je ziet de vraag steeds meer opschuiven naar reference. Daarbij wordt het boek pas als een model klaar is als referentiebron gebruikt, in plaats van integraal opgenomen in het trainen van een model.’
Een AI-toepassing stelt dan een vraag aan een database en krijgt een antwoord uit een specifiek boek, zonder dat het taalmodel met de volledige tekst is getraind. De antwoorden kunnen dan ook een duidelijke bronvermelding bevatten. Uiteindelijk zou er zelfs per gestelde vraag kunnen worden afgerekend. ‘Zover zijn we nog niet, maar het gaat er wel stapje voor stapje naartoe.’

Voor uitgevers is dat reference-model volgens Kuyvenhoven aantrekkelijker dan het beschikbaar stellen van boeken als trainingsmateriaal. ‘Het voelt heel spannend om boeken als trainingsdata te licenseren. Als je een boek voor een jaar in licentie geeft en het model is ermee getraind, krijg je jouw intellectuele eigendom

misschien nooit meer uit dat LLM.’
Daar komt de boosheid over het ongeautoriseerde gebruik van boeken nog bovenop. ‘De schade die uitgevers en auteurs hebben geleden onder het onrechtmatig gebruik van boeken door AI-partijen is ook reëel. En het is terecht dat daar nu verschillende rechtszaken over lopen. Bookpact.ai is er om vanaf nu te zorgen dat het anders gaat.’

Wat is een boek waard voor AI?
Over de prijzen bestaan volgens Kuyvenhoven nogal wat misverstanden. In Amerikaanse rechtszaken, zoals die rond Anthropic, worden bedragen van duizenden dollars per boek genoemd. Daardoor ontstaat soms het beeld dat dit ook de commerciële waarde van een AI-licentie is. ‘Mensen kijken naar bedragen van bijvoorbeeld 3.000 dollar per boek, maar dat zijn schadeclaims. In de praktijk moet je bij een AI-licentie eerder denken aan 300 euro per boek.’
AI-bedrijven zijn bovendien niet noodzakelijk op zoek naar actuele bestsellers. Voor het trainen van taalmodellen zijn oudere boeken vaak net zo interessant, omdat het vooral om volume en context gaat.
Tijdens de recente Frankfurter Buchmesse, waar Bookpact.ai voor het eerst aanwezig was, merkte Kuyvenhoven dat uitgevers nog voorzichtig zijn. Zeker wanneer van die 300 euro ook nog een deel naar de auteur moet, vragen ze zich af wat er overblijft. Tegelijkertijd ziet hij dat de bereidheid om te betalen toeneemt, vooral bij gespecialiseerde B2B-toepassingen.

Kansen én risico's voor vakuitgevers
Vooral in het non-fictie- en zakelijke uitgeefdomein ziet Kuyvenhoven mogelijkheden voor het bevragen van boeken via AI. Tegelijkertijd schuilen daar risico's. Juridische uitgevers werken al jaren met digitale databases en abonnementsmodellen. Zij vragen zich af wat er gebeurt wanneer hun informatie via AI beschikbaar komt. ‘Als ik mijn boek of data beschikbaar stel voor een LLM, sluit de gebruiker dan nog wel een abonnement af op mijn eigen portal?’ Een vergelijkbare discussie speelt in het educatieve domein. Leerlingen bouwen volgens Kuyvenhoven steeds vaker hun eigen leermethodes rondom AI. Uitgevers vragen zich daardoor af wat er van hun rol overblijft wanneer zij hun content aan deze systemen leveren.
Het zijn dilemma's waarvoor nog geen duidelijke antwoorden bestaan. Tijdens de Frankfurter Buchmesse merkte Kuyvenhoven dat veel uitgevers de kat uit de boom kijken, maar ook dat er nieuwe businessmodellen ontstaan.
Bookpact.ai wil uitgevers de mogelijkheid bieden om zelf te bepalen welke content zij onder welke voorwaarden aan AI-partijen beschikbaar stellen. Hoe de markt zich verder ontwikkelt, is nog onzeker.

inct.spiratie 2026
Op inct.spiratie 2026 vertelt Taeke Kuyvenhoven meer over de ervaringen van Bookpact.ai en de mogelijkheden die hij ziet voor uitgevers. Want hoewel de eerste licenties worden aangeboden en de belangstelling groeit, staat deze markt nog aan het begin.

MEER INFO & AANMELDEN

David Huijzer